

vzniknout dopady menších těles při rotaci planety. Toto bombardování mohlo být způsobeno proudem meteoroidů či úlomků jiné rozbité planety.“

Pozorovaný řetězec se skládá ze 7 kráterů. K určení stáří planety bylo provedeno sčítání kráterů na jejím povrchu (čím více kráterů, tím je povrch planety starší). Doposud bylo napočítáno 23 kráterů různých průměrů (větší než 200 m).

Rosetta prolétla kolem planety Steins 5. září 2008 rychlostí 8,6 km/s ve vzdálenosti zhruba 800 km od jejího povrchu. Planeta Steins má nepravidelný tvar o rozměrech 5,9 x 4,0 km.

(Podle http://www.esa.int/esaCP/SEMNYO4KKF_index_0.html upravil F. Martinek)

RŮZNÉ

SVĚTOVÝ KOSMICKÝ TÝDEN

V roce 1999 vyhlásilo Valné shromáždění OSN „Světový kosmický týden“ (World Space Week – 4. až 10. října) jako základní připomenutí dvou významných mezníků lidské expanze do kosmického prostoru: 4. 10. 1957 odstartoval Sputnik 1, první umělá družice Země vyslaná člověkem do vesmíru, 10. 10. 1967 vstoupila v platnost mezinárodní smlouva o „Mírovém výzkumu a využití kosmického prostoru včetně Měsíce a dalších nebeských těles“.

Tématem letošního Světového kosmického týdne je „Výzkum vesmíru“ (Exploring the Universe).

Do akce se pravidelně zapojují také Hvězdárna Valašské Meziříčí, která se propagaci kosmonautiky věnuje prakticky od svého založení. Pro letošní Světový kosmický týden hvězdárna připravila dvě přednášky (viz rubrika „PŘEDNÁŠKY“).

* *

KONEC LETNÍHO ČASU V ČESKÉ REPUBLICCE

Letní čas skončí v neděli 26. října 2008, kdy se ve 3:00 SELČ (středoevropského letního času) posunou hodiny na 2:00 SEČ (středoevropského času), tedy o jednu hodinu zpět. Noc tak bude o jednu hodinu delší.

AKTUALITY

* Evropský modul ATV-1 Jules Verne se 5. září 2008 oddělil od Mezinárodní kosmické stanice ISS. Jeho zánik v hustých vrstvách atmosféry je naplánován na 29. září. Start nového modulu ATV-2 se má uskutečnit v roce 2010.

Vzhled Mezinárodní kosmické stanice ISS před oddělením evropského modulu ATV-1. Fotografie pořídila posádka raketoplánu STS-124.

* Na 12. října 2008 je naplánován start ruské kosmické lodi Sojuz TMA-13 s novou základní posádkou stanice ISS ve složení Jurij Lončakov a Michael Fincke. Společně s nimi se ke krátkému pobytu na kosmické stanici vypraví další kosmický turista – Richard Garriott, syn bývalého amerického astronauta.

* Druhý průlet americké sondy MESSENGER kolem planety Merkur se uskuteční 6. října 2008. Sonda prolétne ve výšce 200 km nad povrchem planety.

* 10. října 2008 se má uskutečnit start raketoplánu Atlantis v rámci mise STS-125. Cílem letu je poslední plánovaná mise k Hubblemu kosmickému dalekohledu HST.

* 11. října 2008 uplyne 40 let od startu kosmické lodi Apollo 7 s tříčlennou posádkou na oběžnou dráhu kolem Země. Byly tak obnoveny přípravy na let k Měsíci po požáru Apollo 1 v lednu 1967.

PROGRAMOVÝ ZPRAVODAJ HVĚZDÁRNY VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ A VALAŠSKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Vydává Hvězdárna Valašské Meziříčí, p.o., Vsetínská 78, 757 01 Valašské Meziříčí;
tel./fax: 571 611 928; e-mail: info@astrovm.cz; WEB: <http://www.astrovm.cz>.
K tisku připravuje František Martinek, e-mail: fmartinek@astrovm.cz.
Sazba: Jakub Mráček, e-mail: jmracek@astrovm.cz. Tisk: NWT Computer s.r.o.

Tisk letáčku podporuje společnost: **NWT Computer**
www.nwt.cz ...společnost pro B2B.

HVĚZDÁRNA VALAŠSKÉ MEZIŘÍČÍ

ŘÍJEN 2008

Start nosné rakety Sojuz se stejnojmennou pilotovanou kosmickou lodí ke stanici ISS.

www.astrovm.cz

PŘEDNÁŠKY

Středa 8. října v 18:00 hodin

NEZNÁMÁ SLUNEČNÍ SOUSTAVA

Ze zjednodušeného pohledu máme tendenci hodnotit Sluneční soustavu jako „známý domov“ složený ze Slunce a osmi planet. To však není vše. Studium objektů, jako jsou planety a komety či porozumění velkorozměrové struktury Sluneční soustavy, to je úkol pro kosmické mise budoucnosti.

Doplněno počítačovou prezentací s bohatým obrazovým materiálem.

Přednáší **Jiří Srba**, odborný pracovník Hvězdárny Valašské Meziříčí.

* *

Čtvrtek 9. října 2008 v 18:00 hodin

PHOENIX – VÝZKUM MARSU POKRAČUJE

Kosmická sonda PHOENIX přistála v polárních oblastech planety Mars. Vědecké přístroje se zaměřily na potvrzení přítomnosti vody a hledání sloučenin, umožňujících existenci života. Meteorologická stanice sondy hlásí: zima se blíží. K Marsu se připravují dokonalejší sondy s cílem hledání života.

Doplněno počítačovou prezentací s bohatým obrazovým materiálem.

Přednáší **František Martinek**, odborný pracovník Hvězdárny Valašské Meziříčí.

* *

Pátek 17. října 2008 ve 20:00 hodin

NA HŘBETĚ KONĚ ZA GEOLOGICKÝMI KRÁSAMI MONGOLIE

Cestopisná přednáška.

Přednáší **Mgr. Jan Valenta, PhD.**, odborný pracovník Ústavu struktury a mechaniky hornin AV ČR, v. v. i.

DOPLŇKOVÁ VÝUKA PRO ŠKOLY

Hvězdárna Valašské Meziříčí připravila pro všechny typy škol programy doplňující učební osnovy. Termín návštěvy hvězdárny a požadovaný program je nutno dohodnout předem.

Podrobnou nabídku programů a akcí pro školy najdete na internetové adrese <http://www.astrovm.cz>.

ASTRONOMICKÁ POZOROVÁNÍ

Astronomická pozorování pro veřejnost:

PONDĚLÍ * ÚTERÝ * STŘEDA * ČTVRTEK * PÁTEK
(kromě úterý 28. října)

v 19:00 hodin (od 27. října v 18:00 hodin)

Program pozorování:

Měsíc - od 5. do 17. října

Jupiter - po celý měsíc

Hvězdy a vícenásobné hvězdné systémy - po celý měsíc

Hvězdotupy, mlhoviny, galaxie - neruší-li příliš svým svitem Měsíc.

ZÁJMOVÉ ASTRONOMICKÉ KROUŽKY

Členové astronomických kroužků se budou scházet v dohodnutých termínech jednou týdně na Hvězdárně Valašské Meziříčí.

VALAŠSKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

V sobotu 29. listopadu 2008 od 13:00 hodin se uskuteční v rámci semináře „Kosmonautika a raketová technika“ VII. sněm Valašské astronomické společnosti. Program sněmu dostávají členové VAS v příloze tohoto letáčku.

(P. Kubala)

SEMINÁŘE - PRAKTIKA

PLANETA ZEMĚ – DNES A ZÍTRA

Ve dnech 17. až 19. října 2008 se uskuteční na Hvězdárně Valašské Meziříčí seminář, pořádaný v rámci **Mezinárodního roku planety Země 2008**. Populárně-naučný seminář je připravován ve spolupráci s Geofyzikálním ústavem AV ČR a s Českou astronomickou společností. Je určen široké veřejnosti. Podrobný program a další informace jsou uveřejněny v příloze tohoto letáčku a na webu hvězdárny <http://www.astrovm.cz>.

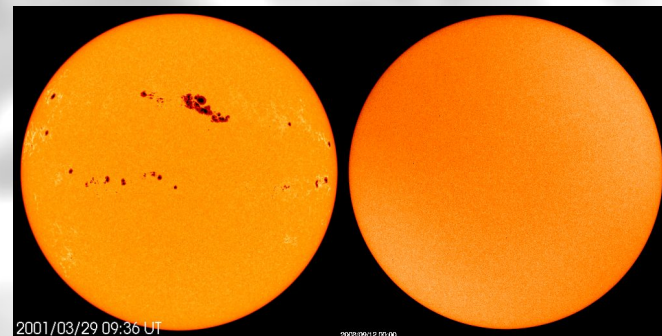
ZPRÁVY A ZAJÍMAVOSTI

PODEŽŘELÝ KLID NA SLUNCI

Ano, je tomu skutečně tak. Slunce je v posledním více než roce nebývale klidným tělesem. Vzhledem ke známé pravidelnosti by

tomu mělo být jinak. Máme na mysli pravidelnost, na kterou jsou zvyklí především astronomové, kteří se pozorováním naší nejbližší hvězdy zabývají dlouhodobě.

Slunce totiž z doložených zdrojů za několik tisíciletí prochází poměrně pravidelným jedenáctiletým cyklem. Zmíněný cyklus se na první pohled projevuje nejvíce počtem a polohou slunečních skvrn. V maximu se jich na slunečním disku nachází velké množství ve dvou tzv. královských pásech, jen několik stupňů na sever i na jih od rovníku. Naopak v období minima se vyskytují časové úseky, kdy se na Slunci neobjeví byt jediná skvrna po dobu delší jak 100 dní. Dokazují to i dvě připojené fotografie Slunce, pořízené již téměř 13 let fungující sluneční observatoří SOHO. První je z března 2001, druhý z počátku září letošního roku. V současnosti se tedy Slunce nachází právě v minimu, které se ovšem oproti všem předpokladům astronomů poněkud protáhlo a zatím marně čekáme na nějakou výraznější aktivitu.

Dlouhé období slunečního minima tak zavdává příležitost k nej-různějším spekulacím, zda-li je s naším Sluncem vše v pořádku a zda máme mít o osud naší životadárné hvězdy obavy. Případně, nenastalo-li nějaké další Maunderovo či Spörerovo minimum. Jiné zdroje hodnotí toto období ryze statisticky, přičemž z jejich závěrů vyplývá, že zatím nejde o nic jiného, než o běžnou statistickou odchylku, kterých se i v minulosti vyskytlo hned několik.

Nakonec nezbyvá, než si počkat, čím nás Slunce překvapí, případně nepřekvapí. I na Hvězdárně Valašské Meziříčí budeme při našich denních přehledových pozorováních Slunce čekat, co se bude dít dál.

(T. Pečivra)

ROSETTA A PLANETKA STEINS

Evropská sonda Rosetta předala na Zemi první snímky planety (2867) Steins. „Planetka vypadá jako nebeský diamant,“ říká Uwe Keller, vědecký pracovník týmu pro kameru OSIRIS na palubě sondy.

Na fotografiích planety je vidět několik malých kráterů a dva velké, z nichž jeden má průměr 2 km a je „usazen“ v horní části tělesa. Vysoký počet kráterů na malé objektu a výskyt velkých kráterů naznačuje, že planetka musí být relativně velmi stará.

Rita Schulz, vědecká pracovnice projektu Rosetta, upozorňuje: „Na fotografiích je vidět řetězec impaktních kráterů, které nutně musely